

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KOZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy soros hirdetés első napján 5 kr. ...

Nyitóléteben megjelent közlemény minden péntek 30 kr. ...

Előzetes árak: Helyben és postán külföld. Egy évre ...

KET. KFT EK rsa helye 853. szám, megállóhelye. vetkezete ENES-GYO. ományi rak. ózsef kereskedő, ellett. szerü ké. lakás Szt-Anna-jén 2368. a d ó. gy olcsó d ó. trányt oségben zkatetők ara, ossága kétszerte ápok, melyek a eek s gazdasági ere, hordókkal sulytartalommal; yu COAKSOT akatosok részére, lett igazgatósága enben.

Szomoru husvét.

(r. o.) Szomoru husvét volt a mit által élünk. A feltámadás zsolomáiba s az emberiség két évezredes örömét hirdető harang-zugába belesírt a vészharangok kongása, a melyek két rettentő elem, tűz és víz által kipusztított vidékek kétségbeesését zokogták.

Kétségbeesés és feltámadás! Mily egymásnak ellentmondó fogalmak s mily nehéz ennek hitével eltakarni azt a másikat!

Es a kormány? A nemzet gondviselőse?

A veszély kisebb, mint a minőtől féltünk! Ezt írja hivatalos könyomatájával, előjelül annak, hogy a nyomorúságon segíteni nem akar s hogy már az elzárt szívét a kétségbeesésben Istenhez és emberhez irgalomért forduló nép elől.

Mit is tegyen egyebet, a mikor új és új államterheket, új katonai kiadásokat készíti elő most is, a melyeknek csapása a tűz és víz mellé harmadik kárhözatképpen csatlakozik.

Bizony nem igaz az, hogy a kormány nem fél a nagyban csapástól; igaz lehet inkább, hogy semmiféle csapástól sem félt, másként valahogy csak készült volna a csapások elhárítására!

Nem tette semmiképpen és ez nagy vád most, a midőn a végítélet dul hazánk felett!

Pedig — írja egy nagy lap — hátra van még a veszedelem legkomolyabb része. Legtöbb bajt a Tisza árvizei okoznak. A folyam természete és az alföld alacsony fekvése a tenger színvonalához viszonyítva a tiszai áradásokat veszedelmessé teszik, ha nem is kontárodott volna rajta szabályozó emberi kéz, még pedig olyan, mely igen gyakran maga felé hajlott.

A Tiszát úgy szabályozták, hogy előbb felelő részeit gyorsították, a hol volt elég nagy esése, míg utóljára maradt déli része, a hol az esés igen csekély. Ez a körülmény okozta Szeged veszedelmét és sordita bele óriási ármentesítési és szüntelen árvízvédelmi költségekbe az alsó Tisza mentén lakó népességet, községeket és tekintélyes városokat. Az elkövetett hibákat nem hozhatta helyre sem belföldi, sem külföldi szakértők tanácsa. Talán a reconstruktork fohér elefántja sem segít a rettenetes állapoton.

A baj megvan és éppen nem titok a kormány előtt, mely tagjai és kormánybistói szemével elég gyakran látta az élethál-harcokat vagy a bekövetkezett pusztulási szivrendítő képét.

Mindezek dacára a beállt árvízveszély készületlenül találta a tiszapartit területek nem csekély részét.

Miként történt az? — kérdi az »E-s.« Talán az ideai árvízveszély előre láthatatlan volt? Éppen nem. Sőt ha valaha, az idén mindenki tudta, hogy rendkívüli megpróbáltatások várnak a folyamparti vidékekre. A tapasztalati szabály ugyan akként szól, hogy nagy hó, kis víz. De ez csak a téli órára értendő. Amikor januárban egész február hó közepéig nagy havazások vannak, az olvadás még a változó téli évszakban történik lassan, fokozatosan és a hóviz elmeget katasztrófák nélkül. De mikor a tél óriási, évtizedekben alig ismétlődő mennyiségű csapadékokkal egész a tavasz határáig nyulik s mikor az olvadás gyorsan, többnyire esővel áll be — amint az a folyó évben történt — akkor az árvizek veszélye fenyegető.

A kormánytól senki sem kíván emberfeletti csodákat. Az elemek hatalma győzedelmet arathat az emberi erőfeszítés fölött, ha minden lehető elkövetetett, ha minden ember a maga helyén kötelességét teljesítette.

Megtörtént-e az nálunk? Minden vidékről a beérkező tudósítások azt jelentik, hogy a hatóságok előkészületeket nem tettek, mentő eszközök, vízi járművek nincsenek, sőt gyakran még a gátvédelmi munka is hanyagul lesz teljesítve. Hát azt megegyedjük, hogy a mikor a vész órája üt, a legnagyobb erőfeszítést megteszik a fenyegetett területek, községek és emberélet megmentésére. Eenyit azonban a nép meg tud csinálni saját eszéből is. Erre képes volt mindekor, — folytatja az idézett lap — a mikor még nem kormányoztak évi 350 millió frt költséggel, hanem tizedrészt annyival. »Kormányozni annyit tesz, mint előrelátni és előre gondoskodni.« Az árvíz pusztít, de a kormány előrelátásának, vagy előre való gondoskodásának nyomaival csak kivételesen találkozunk.

A nyári árvizek által leleplezett töltés- és zsillip-csináló, gaz vállalkozók, a kiknek vétéké Tisza vérlázítóinak mondta a parlamentben, ma sincsenek megbüntetve. Nem csoda! A kormány nem ér rá a küzködő magyar népről gondoskodni. Sokkal fontosabb dolgai vannak Bécsben. A gazemberek pedig néha hűséges kormánypartí kortesek és kisegítők.

A míg az országban éhség, árvízveszedelem pusztított, addig a kormányelnök nyugodtan tárgyalta Bécsben a katonai kiadások fölemelését, a véradó selyosításának módjait. Nem érezte ő ott fenn a bécai Burg sima parkettjén, hogy most itthon volna a helye, a kétségbeesett állapotú nép közt? hogy az felháborítja a nemzetet, ha terhei súlyosbítását tervezik abban a pillanatban, midőn a létért vívódik? — Nem tett a kormány semmit. — Jól mondta Barossnak az egyszerű csabai paraszt, hogy mi csak a gondviselésre számíthatunk és nem a kormányra. Ha a gondviselés szünetel, kitűnik a kormány nyomorult önzése és tehetetlensége mindebben, a mi nem a saját hatalmi érdeket érinti. Szerencsés Debreczen városa, a melyet nem ért egyéb elemi csapás, mint az, hogy egy fölöslegesen néma és egy feleslegesen beszédes mameluk-képviselője van. Ha majd a szerencsétlenebbül járt városok képviselői interpellálnak a kormány mulasztásai tárgyában, kapják a kormányelnök rendesen szellemesnek vélt, tulajdonképpen azonban épp oly malicziózus, mint buta élceinek egyikét. Azt t. i. hogy az ellenzék még a tűz és víz miatt is a kormányt teszi felelőssé! Dehogy teszi! Legfőkébb a tűz és víz egy mulasztását nehezebbi, gondolván, hogy a víz néha éppen a leghasznosabb dolgokat ragadja el, a tűzön pedig hajdan megégették a — szemfényvesztőket!

Belföldi hírek. Simor herceg-prímás 20.000 forintot adományozott egy Budapesteni építendő templomra. Ugyanő az árvízkarosultak javára s egyéb jótékony czelra a napokban 7700 forintot adományozott. — Szerb napilap. Budapesteni Serbski Dnevník című szerb napilap indult meg, mely hazafias irányban van szerkesztve. — Rudolf trónörökös, mint gyalogsági főfelügyelő, meg fogja vizsgálni a közös hadsereg összes hadtesteit, e végett — valószínűleg június havában — Boszniát és Hercegovinát is meglátogatja. — Munkások mozgalma. Az országos munkás gyűlés elnöksége már elkészítette és a képviselő-házhoz benyújtja a kérvényt, melyben az általános választási jogot, gyári törvényhozást és vasárnapi kötelező munka-szünetet kívánja. — Halál a s. Weisz B. Ferencz, a főváros egyik dugdagd polgára, ki utóbbi időben buzgón működött a jótékonyaság terén, életének 89-ik évében elhunyt.

Külföldi hírek. Válság Franciaországban. A francia miniszterium beadta lemondását s ezt Carnot elnök elfogadta. A lemondásra az szolgált okul, hogy Laguerre, Boulanger egyik hive, a képviselő-

házban az alkotmány revízióját indítványozta s ezen indítványt — a kormány ellenzése dacára — a többség elfogadta. Az új kabinet alakításával Floquet bízott meg s a miniszterium — hir szerint — következőleg fog megalakulni: Floquet miniszterelnök belügy, Freycinet hadügy, Goblet igazságügy, Berthelot közoktatásügy, Cristofle pénzügy, Flourens külügy, Krausz tengerészet, Lockroy kereskedelemügy, Viette földmivelésügy, Granet pedig a közmunkaügyi tárcazt veszi át. Berlinből jelentik, hogy Frigyes császár kibocsátja az amnesztia rendeletét, Moltkét pedig hercegi czimmel fogja kitüntetni. — Frigyes császár az első alkalmat, mikor kikocsizhatott, arra használta fel, hogy meglátogatta azon szobát, melyben atyja kiszenvetett. — Lengyelek felirata a pápához. Galiciában aláírásokat gyűjtenek egy feliratra, melyet herceg Sapiaha Adam, a lengyel zarándoklat vezetője fog átnyújtani a pápának. Ebben figyelmeztetik, hogy a Vatikán és Oroszország közt folyó tárgyalások az oroszországi lengyelek elnemzetlenségével fenyegetnek. Valamennyi galicziai lap foglalkozik a konkordátum kérdésével. A lengyelek ugyanis inkább ki fognak térni, sem hogy orosz nyelvű istentiszteletben részt vegyenek.

A szerelem büntetőjogi szempontból.

Írta: Dr. Hamvai Lajos. E czímet hallva a romantikus lelkek bizonyára fellázadnak e káromlás ellen. Hát nem elég, hogy a kor naturalizmusa a legszébb érzést már megfosztotta minden pozitívától, hát már akad ember aki kapcsolatba hozza a büntető joggal is? olyas valamivel tehát, a minek csak a gonosz tettekhez van köze!

Es e romantikus lelkeknek a saját szempontjukból bizonyára igazuk is van; ők soha sem boncolgatják azt a hevülést, melyet szívek, de talán csak fantáziájuk szüli: megelégednek a bizonyos szellemi tisztasággal és nem kísérik külső útjában hol ez mint tett nyilvánkozik.

S valóban abba a korban a legszeretetre méltóbb az ember, midőn érzelmi dusak de nem öntudatosak.

En bizony a kevésbé szeretetre méltó szempontból akarok néhány igénytelen megjegyzést tenni a szerelemről és pedig, hogy mennyiben bír ez hatással az emberi akaratra és mennyiben képes ez az emberi — cselekvőségnek oly irányt adni, hol az a konvencionális társadalmi felfogásunk szerint megalkotott szabályokkal összevetjük.

A lelki jelenségek végtelen birodalmát három kisebb világra osztotta fel a boncoló elme, az érzes gondolkodás és képzelődés világára. Ezek közül a legrititívobb, azért a legáltalánosabb az érzés.

Es ime, annak dacára, hogy ez oly általános lelki jelenség, a legkiválóbb emberi elmék sem bírták annak végokát megfejteni; és talán nem csaldodom, ha azt mondom, hogy ez soha sem is fog teljesen sikerülni.

De hát mi is tulajdonképpen az az érzés? Legegyszerűbben úgy fejezhetjük ki, hogy külső meg hatás folytán keletkezett belső meghatottság. Igen, de hát mi az, ami a kívülről jövő hatást, mint belső meghatottságot fogja fel? Ennek a valaminek az emberiség nevet adott, de nem fejtette meg: azt mondja róla, hogy ez a lélek. Azt mondta ez előtt 3000 esztendővel és azt mondja most is. Lehet, hogy valamikor más nevet fog neki adni, de nem fogja megmondhatni soha, hogy tulajdonképpen miből áll az, aminek ő nevet adott.

De hiszen nekünk elég is annak a ténynek a tudata, hogy van az emberben valami, mely nemcsak hogy a külső tümeményeket visszatükrözi, de még azokhoz mért változásokat is hoz egyéni tudatra. Ne is kutasunk tehát melyekben, ne menjünk vissza az idők vegtelenjébe, hogy végig kísérjük a természet működését, miként fejlesztette az fokozatonként az érzéketlen parányokat érző emberre; hanem térjünk egyenesen a hetedik napra, midőn az érzéketlen anyagot már emberre alkotta volt, az isteni lehellet, és az Ur megnyugodott.

Az az nezzük az embert, midőn emberi természetét már teljesen ki van fejlődve. A leghatalmasabb sajátság, amit az isteni lehellet abba az érzéketlen testbe beoltott, az, hogy minden erejével a saját fentartására működik.

Ez ösztön sarkalta az embert a cselekvésre, a cselekvés fejlesztette az értelmet, az értelem ismét visszahatott, hogy számosabb eszközt találjon az önfentartásra és e közben kifejlődött a czéltudatos akarat.

Az önfentartási ösztönnel egyidejűleg még egy nemkevesebb hatalmas ösztön hatotta át az emberi lényt, sőt mondhatjuk, hogy az az

önfentartási ösztönnel csak egyik része: és ez a fajentartási ösztön. Ezzel sarkalta őt a természet, hogy társaságban éljen, és ez az élet fejlesztette ki az érzséket legtöbbször, azokat, amiket közös néven ragaszkodásnak nevezünk. Vagyis kifejlődött az emberben azon érzés, hogy ő bizonyos közösségekben van a másik emberrel. De itt meg nem állapodott, hanem fellepett nála egy fokozott érzés is, a vágy, hogy azval, akivel még közösségre nincs, közösségre jusson. Es itt már eljutottunk a szerelem határáig. Mi is hát az a szerelem, melyet már annyira agyon zengett egy milliárd poeta?

Az ember egész lényét átható azon erős vágy, hogy egy másik (természetesen különböző nemű) embert kizárólag magunknak bírassunk, hogy azzal mindenképen örökre egybe forrjunk, karöltve azon reményvel, és biztos várakozással, hogy mi azon célt az ő hasonló érzeméstől nyert serkentés folytán el is érjük.

A szerelem e szerint csak a kölcsönös-ség alapján állhat fenn, mert ha viszonzás nincs, elhanyagolja a lelkét és kizsírja a kedélyt, úgy hogy képtelenné válnak nemcsak mást, de később ugyanazt is szeretni. A kölcsönös-ség nélkül ugyanis csupán a vágy emésztí szívünket az erőt tápláló azon biztos várakozás nélkül, hogy a választottal valaha egyesülhetünk: ez a tárgyaltan rajongás a holdkóros szerelem.

Mig ha a szerelemből elveszünk azt az ideális vonást, melylyel az állandó szellemi egybeforrás vágya felruhazza akkor nem marad egyéb az érzelmi vonásnál és ez a keleti költők megénekelte érzelmi szerelem.

A szerelem lényegének két legfőbb momentuma tehát a vágy és a várakozás, hogy kedvesünkkel fizikailag és moráliter elválaszthatatlanul egyesülünk. Ebben egyszersmind benne foglaltatik a felelet arra a sokat vitatott kérdésre is, hogy vajon a szerelem az ember egyszerű kettő irányában is szerelem? Az olválaszthatatlanság fogalma ezt teljesen kizárja. Alik az ellenkezőt vitatják, azok a szerelem összetevésztik a szeretettel, vagy a mi még inkább valószínű az esztetikai gyönyörrel, vagy az érzelmi gerjedelemmel.

A szerelem a fizika nyelvén szólva a mozgás, a szeretet a nyugvás állapota. Mozogni csak egy irányban tudunk nyugvó állapotunkban pedig több irányból jövő hatás központja felfogója lehetünk.

Van a szerelemnek még egy nagyon általános faja, melyen majdnem minden ember átmege az életben. és melynek megéneklése teszi különösen a német költőket, annyira emelygősökké.

Mindket nemű ifjúság nagy része ugyanis nem is szerelem tárgyát szereti, hanem szereti azt a kimondhatatlan bizsergést ami lényét áthatja, az ember ily korban szinte kéjeleg magában az érzsében, anélkül, hogy tudatával bírna annak, hogy az ő érzsése tulajdonképpen valami külső tárgyra hat ki. Ez az ugynevezett szentimentális szerelem.

Ha tehát igaz az, hogy a szerelem lényege vágy és várakozásból áll, akkor azt egy még általánosabb fogalom alá lehet vonni, vagyis mondjuk, ki hogy a szerelem általános-ságban nem egyéb, mint meghatottság, vagy nevezzük úgy, mint ahogy mindenki nevezi, érzés.

Igen érzsé, csakhogy az érzsének szinte végtelen skálája van, melyet egy bizonyos magasságban már szenvedélynek nevezünk. — A szenvedélyszóval csakugy dobólózni szoktunk a mindennapi életben, mintha azt minden második ember tudná kifejtetni. Gyakran egy erősebb hajlam, vagy egy könnyen le nem vetkőzhető szokás felruházunk azzal a sokat mondó nével.

Igy lesznek a pipázó emberekből szenvedélyes dohányosok, a részegesekből szenvedélyes borivók, lutrizóbból szenvedélyes játékosok.

Ha tehát a szenvedély nem ez, akkor micsoda és hol találjuk? — Ennek megfejthetése végett vissza kell menünk az ember alaptermészetére, mert csak ennek mélyebb megfigyelése vezethet benntünk mindannak megismerésére, ami emberi.

Három körülmény van, ami az általános eszmei embert a konkrét egyénné domborítja ki. A faji származás, a nevelés és az adott helyzet. Ezek azok a tényezők, melyekből a pszichologus az eredményt levonhatja — ez az eredmény pedig az egyéni jellem.

Az egyéni jellemről folyik az, hogy minden ember fokokra osztja be életét, ezen fokokon áll egyes kisebb cél, melyet ő mint közvetlenül elerendőt tűzött maga elé. Ennek megfelelőleg ő bizonyos cselekvőséget fejt ki, hogy ezen célokat elérje, a lelek kifejtette azon erő, mely őt e cselekvésre hajtja: az akarata.

Igen de hát csak az imént osztottuk a lelki jelenségeket három csoportra, melyekben csak az érzés, gondolkodás és képzelődésnek adunk helyet és az akarat kimaradt. E hibáért sok moralista megkövezné bennünket. Pedig bizony-bizony ha megtennék, csak martriadumokat szenvednének, mert ártatlanul érne a büntetés.

Az akarat az én szerény nézetem szerint a léleknek nem külön jelensége, hanem csak a többi három jelenségnek a külső viszonyokhoz mért produktuma — mintegy váladéka.

Aszerint amint a három jelenség valamelyike lép előtérbe, avagy a külső viszonyok más természetűek, változik az akarat is.

Ha pedig valamely lelki jelenség vagy nevezünk itt erőnek, annyira túlhatalmasodik, hogy elnyomja a többi, ekkor a normális akarat kifejlődést gátolja, megszünti az apróbb élezelokra való tekintet és előtérbe lép egyetlen kizárólagos nagy cél — ekkor-ekkor elertük a szenvedély határát.

Es ha ez igaz, akkor a szenvedélyeket is csak három fő csoportra lehet osztani, aszerint, amint kiválólag az érzés, gondolkodás, vagy képzelődés világából kerül-e ki az elhatalmasodó nagy erő.

Kiválólag mondom, mert éles határok itt sincsenek, amint hogy általában a természetben sehol, hanem ezek itt is össze folynak.

Az érzések elhatalmasodása ulti az ugynevezett szerető szenvedélyeket, ilyenek a szerelem, a hazafiasság.

A gondolkodás elhatalmasodásából származnak az ugynevezett burákradói szenvedélyek, és ha végre a képzelődés az, mely ily aránytalan túlsúlyra vergődik, ezt rajongási szenvedélynek nevezhetnők, ide sorozhatjuk a vallási, politikai, meg egy kissé a költői rajongást is.

Csak egy kissé mondom, mert a költői rajongás az érzelmi és phantaziabeli szenvedélyeknek mintegy keveréke.

Fel fog talán tűnni, hogy az ugynevezett játékszenvedélyt sehol sem említettem, hát az nem volna szenvedély? Igen is szenvedély, hanem ezzel nem alkothatunk a 3 csoportból negyét.

Ez csak egyik alfaja az érzelmi szenvedélyeknek. Mert hát mi más a játékszenvedély, mint azon vágy, hogy bennünk mesterségesen változó érzéseket keltsünk fel.

No jó, hát ez lehet mind igaz, de hát mi köze mindennek a büntető joghoz, vagy inkább mi köze ehhez a szerelemnek? — fogja már bizonyára a csodálaton hallgató kérdező.

Hogy erre megfellelhessek, kénytelen vagyok becses figyelmeket meg egy néhány percére avéghöz is igénybe venni, hogy magáról a büntető jog mivoltáról néhány igénytelen megjegyzést tegyek.

Néhány rövid vonásban már kifejtettem, hogy az emberben, beleértve természetből kifolyólag az idők folyamán bizonyos szükségletek, vagyis jobban mondva ezeknek megfelelő érzések fejlődtek ki. Ezen érzésektől ösztönözötve szükségleteinek kielégítésére tör azaz fellép benne az akarat, hogy azokat kielégítse.

Az emberek fejlődésével a szükségletek sokasodtak és változatosabbakká lettek és ennek megfelelőleg sokszorozódtak az érzések is.

Lassankint felleptek oly idők is midőn azon körülmény, mely addig majdnem minden embernél, mint szükséglet merült fel, csak mint kevesek szükséglete maradt meg, és viszont olyanokat fogadtok el az emberek legnagyobb része, melyeknek tudatára azelőtt csak egy kis csoport jutott. Ezt nevezük a szükségletek általánosulásának.

Mimel általánosabban lép fel a tudat, valamely körülmény szükségességéről, annál általánosabb lesz a törekvés, hogy ezen körülmény állandósítsassék.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Petőfi Sándor naplójából.

(Folytatás)

Pest, márcz. 20. 1848.

Az egyetértés, mely eddig kivétel nélkül uralkodott a fővárosban, bonlani kezd. Német főurak, bevádoltak benneteket a nemzet és az utókor előtt, hogy azt ti bontottátok föl! E kettő iteljen fölöttetek.

Ok nyilatkoztak először, hogy a nemzet-öröskébe magok közé zsidót nem vesznek, és így ők dobtak először sarat márcz. 15 ikének szisz tiszta zászlajára! ... avagy nem áll-e azon a jelszó és nem kiáltották-e velünk: szabadság, egyenlőség, testvériség? igen, ti velünk kiáltottátok ezt, de — most már látjuk — nem igazságszeretettől, hanem félelemből!

Megszüntetek már felni? ne szüntetetek meg, mert eljött és még nem mult el a jutalmazásnak és büntetésnek ideje!

Várhattok-e igazságot a magatok részére, ha nem vagytok igazságosak mások iránt?

S miért üldözitek ti a zsidókat, hogy meritek őket üldözni itt mi nálunk? hullott-e egy csepp véretek el földre, midőn a hazát szeretitek vagy midőn oltalmaztátok? nem; ti jöttetek emberek vagytok, alig van köztetek olyan, a ki be tudná bizonyítani csak azt is,

Ezen törekvés természetesen nemcsak, mint pszichológiai momentum marad meg az emberben, de nyilvánul külsőleg, mint egyöntetű cselekvőség is.

Az emberiség azonban soha sem maradt meg annál, hogy megelegedjék magával a szabálytalan, habár egyöntetűen fellépő működéssel.

Hanem alkotott szabályokat, hogy azon körülményeket, melyeket mint általános szükségleteket ismert fel, állandósítsa. E szabályok pedig maga a jog.

A legelső tudat, amely az emberiségben fellepett, az a közösség tudata volt. Az emberek azon sokaságát, melyben az egymással való közösség érzete már mint öntudat nyilatkozik, társadalomnak nevezük. Mióta az emberiség már ily tudatos sokaságban el — már pedig más formában az emberiség, mint emberiség soha sem elt, — azóta mindig e sokaság, vagyis a mindenkor társadalom kezében volt letéve a hatalom, hogy az általános szükségletnek felismert körülmények állandósítása végett a szabályokat meghozza.

E szabályok aztán kötelezők voltak a társadalom azon elemeire nézve is, melyek azok hozatalában részt nem vettek, mert a szellemi és anyagi hatalom a társadalom azon részének kezében volt összpontosítva mely rész mint uralkodó a szabályokat meghozta. A jog tehát nem egyéb, mint az általános szükségletnek felismert körülmények állandósítása végett a szabályok meghozza.

Es így fejlődött a jog a fejlődő szükségletek szerint.

Az általános értelemben vett jognak az a célja, hogy az egyén a társadalomban általános szükségletnek felismert érdekeit megvalósíthassa.

Csak hogy az egyén épen egyéni természeténél fogva oly körülményeket is mint szükségleteket ismer fel, melyeket a jog állandósítani nem akar; és ehhez képest kifejlethetik benne az akarat, hogy cselekvéseit oly irányban terjessze ki, mely irányban működve ő a jog szabályokkal megvédett másnémi érdekekkel összeütközésbe jön.

Mióta társadalom van, azóta ezen lehetőséget mindig figyelembe vettek. Minthogy pedig a társadalomnak mindég az volt a célja hogy agyait megvédje, és így közvetve a saját fennállását biztosítsa, ezen eshetőségekre való tekintettel jó előre kifejezést juttatva azon akaratát, hogy ő az ilyen specialis cselekvésre való törekvést túrni nem fogja.

Azaz kifejlekedett egy bizonyos normális társadalmi akarat az egyéni akarat megfellezésére, amely akaratnak külső megvalósítása az általános érdekeknek felismert kötelezősége veszelés volta.

Minthogy pedig egy tudatos lénynek kifejlekedett akaratát csak úgy lehet megfellezni, ha őt oly bajjal fejegetik, mely neki nagyobb szenvedést fog előidézeni, mint a mennyi örömet akaratának teljesülése szülhet; ezen pszichológiai körülmény tapasztalati felismerésből származott a büntető jog.

A büntető jog tehát azon szabályok összessége, melyekben a társadalom bizonyos bajokat letesit, a védett normális akarat korlátait túllépő egyéni akarat megfellekésére.

Azon szükségletek vagy érdekek, melyeket a társadalom ily szabályokkal megvédelmez, vagyis fő csoportra oszthatók. Az első csoportbeliekkel a saját fennállását igyekszik a megtámadások ellen biztosítani. A támadásra célzó ezen egyéni működéseket különféle neven nevezik és a legszigorubb büntetések ki látásba helyezésével igyekszik az erre törő egyéni akaratot megfellezni. E csoportba tartoznak a felségértés, hűtlenség, lázadás különféle nemei.

A második érdekcsoportot az erkölcsi érdekek képezik.

Az erkölcsi feddhetlenség mindenféle megtámadás ellen ép úgy megvédelmezendő, mint maga az élet, vagy testi épég.

Az ez ellen törő büntetendő cselekmé-

nyeket becsületsértés, rágalmazás és szemérem elleni cselekvények neve alatt ismeri a büntető törvény.

Az embernek legfőbb javát: életét, testi épéjét és szabadságát harmadik csoportbeli szabályaival védelmezi.

Itt szab büntetést a gyilkosság, emberölés, súlyos és könnyű testi sértésekre és az egyéni szabadság megsértésére.

Végre a vagyoni érdekek azok, melyek a leggyakrabban sértetnek melyeket megvédelmezni tehát a társadalom mindég a legelső kötelezőségnek tartotta.

Ez érdekkör elleni sértéseket annak minősége szerint, rablás, zsarolás, lopás, sikasztás, jogtalan eljáratás, orgazdaság, csalás és hamisításnak nevezi a büntető jogtudomány.

Ezekből egyszersmind látszik, hogy az egyéni akaratnak nagyon tág tere van a jogkörök átépítésére, mert igen változatosak azon érdekek és szükségletek, melyeket a társadalmi normális akarat állandósítani, azaz a sértések ellen megvédelmezni törekszik.

Ezek után már könnyebben megtalálhatjuk az összefüggést a szerelem és a büntető jog között. Hiszen csak vissza kell menni arra, amit a szerelemről, mint szenvedélyről hallottunk.

A szerelem, mint szenvedély a normális akarat kifejlődést gátolja és a lényegét képező erős vágytól fogva gyakran oly hatalommal irányozza az egyéni akaratot bizonyos irányba, hogy az így létrehozott cselekvés a társadalmi akarat véde érdekkört megsérti. Hiszen alig van nap, midőn ne hallanánk olyan büntetendő cselekményről, melynek végoka a szerelmi szenvedély volt.

A franciák mindjárt rámutatnak ilyenkor az indító okra mondván: „cherchez la femme.” Meglehet ezt fordítani és viszont a nők cselekményeinek végokául rámutatni, hogy: „cherchez l'homme.”

A mindennapi életből talán főlegesen is példákat hozni. A párbajok, vitriol drámák és szerelemből elkövetett gyilkosságok napirenden vannak.

De nem is volt az másképp soha sem, csak hogy természetesen az élet és jogviszonyok változattal, változtak azon érdekkörök is, melyeket megsérteni lehetett és változtak azon módok és eszközök, melyekkel az egyén a sértéseket véghez vitte.

Hiszen mindjárt a bibliának első lapja is példát hoz rá, hogy az első tilos cselekmény, az ugynevezett erendendő bűnt is, csak szerelemből követte el az első ember. Igaz, hogy Eva anyánk csak kíváncsiságtól ösztönözötve engedett a kígyó csábításának és elkövette — a magyar büntetőjog szempontjából — az ingatlan vagyon rongálásával párosult sikasztást; de Adam apánk nem igen volt kíváncsi természetű, ő csak azért lett e bűntényben részes, mert Evát szerette és nem birt az ő unszolásának ellenállani Adam volt tehát az első ember, aki szerelemből követett el tilos cselekményt és azóta bizony nagyon megnőtt az ilyen emberek száma. Magából a bibliából is számtalan példát lehetne e teny igazolására felhozni; de ezzel nem akarom becses türelmüket meg jobban kifárasztani; elég lesz csak arra rámutatni, hogy újabb korban még Judás árulását is e motívumra vezetik vissza a drámaírók.

Különbön e szerény sorokban vitatott tétel igaz voltát legfenyesebben igazolják magok a drámaírók; hiszen a világirodalom tragédiáinak legalább felérésében a tragikus hős épen szerelmi szenvedélyében elkövetett bűne miatt bukik el.

Bocsássak meg, hogy csak az érem egyik oldalát mutattam be és pedig a kevésbé szép. Hála azonban a természet bölcs gondoskodásának, a szerelem ezen alkotó elemét messze túlhaladja azon jó, amit ez az emberiségre áraszt.

Csak végig kell menni a szenvedélyek skáláján, találhatni-e csak egyet is, mely az emberiség összetartására oly jelentékenyen befolyna, mint épen ez érzés? Nem, egyet sem

Egy maga tehát a leghatalmasabb jogszabály. Fennállítását pedig kizárólag csak ez érzésnek köszönheti az emberiség; az tehát maga a legelső törvény. Csak sajnálni lehet tehát azt az emberi lényt, ki sohasem szeretett.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„DEBRECZEN”

politikai, társadalmi és gazdasági hírlapra. Aprilis 1-én új évfolyam kezdődése, felhívjuk azon t. olvasóinkat, kiknek megrendelése lejárt, az elvonatkozó manujutására.

A „Debrecezen” megjelenés napjánként nének és vasárnap kivételével. Előfizetési árak ugy helyben mint vidékre. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 frt 50kr.

Hirdetések a legújabbabb árak mellett a kiadóhivatalban vételnek fel.

Szives bizalommal felkérjük tehát a n. é. közönséget, hogy az előfizetési pénzeket hozzák mielőbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében fennakadás történjen.

Előfizetési és hirdetések a lap részére Debrecezen (Júpiacs, Sz. Nagy Károly-ház) Kutas Imre nyomdajárta küldendők. Helyben előfizethető Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly urak könyvkereskedésében is.

A „DEBRECZEN” kiadóhivatala.

HELYI HIREK.

* Ünnepek. A husvét városunkban megfelelő ünnepi hangulatban folyt le. A templomok tömve voltak ajtatos hívőkkel, kik buzgó enekettek a feltámadás szolozsmáját. A templomi szertartásokban természetesen leg-több fejt a r. kath. egyház fejtett ki, mely szombaton délután a feltámadási ünnepélyt a szokásos körmenettel tartotta meg. A feltámadás ünnepén a természet is ünnepi szant öltött, gyönyörű, verőfényes, tavaszi idő volt, mely a szabadba vonzotta a közönséget. Vasárnap dé. u. nyitattott meg, a Rácz Károly zenekarnak közreműködése mellett a nagy-erő, melynek fái még ugyan lombtalanok, de azért nagy közönséget ment ki oda, élvezni a szabad levegőt. Különösen a kereskedői és iparos osztályból voltak sokan kint. Ma már az ünnepi hangulat elmúlt. Mindenfelől a mindennapi élet zaja hallatszik.

* Nepekedés. Március hó utolsó hetében született városunkban: I. Református: törvényes 7 fiú, 16 leány, — törvénytelen 1 fiú, 3 leány, — együtt: 27. Halvaszületett 1 fiú. Átért 5 személy, egybeelt 1 pár. — II. Evangélikus: — III. Zsidó: törvényes 1 fiú. A rom. kath. egyház kimutatása még hiányzik.

* Kéttős eljegyzés. Walter Lajos gazdasági intézeti tanár házban ritka családi ünnepély folyt le a husvét napok alatt: a tanár urnak ket szep és művelt leánya lett egyszerre menyasszony. Janisch Ottó 39-ik gyalogezredben hadnagy eljegyezte Walter Bertá kisasszonyt, Borosjenői Rouscisk Lajos városi fiattisztvt. pedig eljegyezte Walter Irén kisasszonyt. Áldás és boldogság az ifjú párok frigyére.

* Színház. Husvét első napján két napi szünet után ismét megnyitá a színház, s a városi színház nyugdíj-alapjának javára Vidor Pál „Czifra Zsuzsi lakodalma” című nepszerű műve adatott, még pedig először. A színház, kivéve a zsufolt erkeiyt és karzatot, gyereen volt látogatva, jeleül annak, hogy a debreczeni nyugd. intézet, ugynevezett mostani stádiumában sem vergődhetett nálunk nepszerűsége. — A darab rövid meseje az, hogy az erdőkerülő lány: Czifra Zsuzsi (Ellinger Ilona) után többen járnak, ő azonban Daló Andrisnak (Haldai) igeri oda kezét s már az esküvő napja is ki van tűzve. Egyik mellőzött vetélytárs azonban Csekély Pista lovász (Mátrai József) bosszút esküszik Zsuzsi ellen, hogy ha az övé nem lehet, hát ne legyen Dúló Andrisé sem. Balla Ödön erdész (Molnár

... Meglehet, hogy vér folyt volna, de ti vérontás nélkül akartok átalakulni? isten segíten, hanem semmi sem lesz belőle. A földnek, hogy termékeny és virágzó legyen, nemcsak esőre, hanem koronként vére is van szüksége, ha idején nem itatjuk meg, később, midőn nagyon megsomjazik, majd két annyit követel.

Ma olvasatott föl a megyei választmányi gyűlésben a miniszteriumról szóló királyi leirat. Az ifjuság és így az egész forradalom nagyon elégedetlen vele, de a békés polgárok nagyon meg vannak elégedve, s csaknem nyilvánosan hazaárulónak nyilatkoztatták azokat, a kik ezenal nyugtalankodni fognak. Jól van, mi nem akarunk hazaárulók lenni, lelépünk és haza megyünk, de ha e királyi leirat mellett nem lesztek képesek a kellő sikert kivívni, akkor ti lesztek a haza árulók, ti, kik abban teljesen megnyugodtatok, ti, kik a haza egyedüli reményének, az ifjuságnak lelkesedését erkölcsi kenyszerítéssel elfojtottátok.

Most hat oszlojnos szét, ifjú barátim, kik a két hét nyilvános életben oly bátran és oly csüggedetlenül működtek: a mint csak óhajtottam, isten veletek. A forradalomnak vége van. De nem, a forradalomnak nincs vége, ez csak az első felvonás volt... a viszontlátásig!

(Folyt. köv.)

László sokat ajándékokat is ves Pista rábeszéli Balla midőn majd az erdő-átogassa meg Zsuzs Odón azonban nem az erdőkerülő s a lognak azonban a kukta (Hegyes) Zsuzsiba. Megtörtént Andráz haza akarja elő áll Csekély Pista hogy a Balla Odón Andris hitelt ad e. Később azonban Csét s Zsuzsittól nyilt Mörice kukta is talansága mellett s v. Andráz visszafogadja ha meg nem hatakt rövid vázlatból kivédarab azonban nitt látszik, hogy szerző hatás titkát. Az a nak rajzolja, sőt e. Később kalandokat b. is van közöttük. S. elő a darabban, me. tasukat Iztelen és nevelendő és kukta. mely oly ríkító szit. valószínűsége rögt. is ezen epizód törté. A darab nyelvezete mondhatjuk ezt a zenejéről, mely da. dalok. Csupán a Ló. tetszéssel a közönség darab se nem jobb chablonszerű népszit. tisztességes sikert a elő lehet adni. — A játszottak, különösen nunk Ellinger s z. inét (Judith) (Sánta Molnár Istvá. rucz), H e g y e s i k o s), a folyton halat. Molnár László.

Tegnap este rág” búbjóság dallam megfelelő durvaság terpretálva. A mult távozott s csaknem primadonnán V. M. gyadság, hangján it. észlelhető, de azért sikerrel játszott és — mint az, hogy a hárfá-surrogatunot mintha ennek hur volna — még minit. vét hető és a „N. berletstűnet dacára vonzóttak, a melynek lelkes ogra kiáltás. enekesét, a ki f. k. á. üres nézőteret előt. fölért-e azzal a kárty. lyet V. Margó Czeli. nélkül hagyott direkt. mazott pályatársak. hang verseny alkalm. lás színházlátogató t. enekékon meglátso. hatása. Loriot örmes. Dobó után. A frivol. támlásszékeken és a. pisszegéssel akadályo.

A színházi hírek hogy megzafoltsasson hogy az új szerződött a „Jó Fülöp”-ben lép a „Váljunk el” Adhe fölleptei lesznek „Jó cutio „Romeo és Ju színház tagjai köz. vendégszerpelet, a m. Károly lép tel kétsz. és Julia”-ban, azután Ujházi Ede darabja. abbe”, „Stilton Tamás ház legújabb darabja. meai bíró”. Az igazgat. hogy a sáison hátral. jeles új darabot kapu. „Stilton Tamás”, „C. Lesznek még ezen kiv. dégszerpelekek, a mel. ertesítjük olvasóinkat. dik jutalomjátéka ho. Bándi” czimszerepeben. énekes már feligmedd. visnek tekinthető, a m. láncait néhány hét ma. dik. Már csak azért is.

Apr. 5. „Suhancz Julia”, Mihályfi 7. „Vas ember”, M. i. föllepte. Apr. 8. „Sár. vendégjátéka. April. Julia első föllepte, a. „Falusiak”, Kaczér M. „Zalameai bíró”. Uj. téka. Ap. 12. „Stilton 2 föllepte. Ap. 13. „C. Ede 3. föllepte. — Az arviz. B. H. -nak márcz. Mit oder olno. S.

László sokat legyeskedik a lány körül, ajándékokat is vesz neki, de hiába, Csekely Pista rábeszéli Balla Odont, hogy egy este, midőn majd az erdőkerülő elcsalják hazulról, látogassa meg Zsuzsít. Ugy is történik. Balla Odón azonban nem éri el célját, mert hazájá az erdőkerülő s neki menekülnie kell. A dolgnak azonban szemtanúja is volt, Möriz kukta (Hegyesi), ki szintén szerelmes Zsuzsiba. Megtörténik a lakodalom, Dülő András haza akarja vezetni Zsuzsít, midőn elő áll Csekely Pista s Zsuzsít azzal vádolja, hogy a Balla Odónnak a szeretője. Dülő András hitelt ad e vádolomnak s Zsuzsít elúzi. Később azonban Csekely Pista megbánja tettét s Zsuzsítól nyilvánosan bocsánatot kér. — Möriz kukta is tanuskodik a Zsuzsi ártatlansága mellett s végül minden jó lesz. Dülő András visszafogadja Zsuzsít s maig is élnek, ha meg nem hataik. A darab meséje, mint e rövid vázlatból kivehető, elég szégyenes, a darab azonban nincs leleményesség híjával, látszik, hogy szerző eléggé ismeri a színpadi hatást titkait. Az alakok többnyire jól vannak rajzolva, sőt egy új alak, a folyton vadász-kalandokat beszélgető Domokos vadász is van közöttük. Sok komikus jelenet fordul elő a darabban, melyek nem veszítik el hatását Iztelen és valószínűtlen azonban a nevelő és kukta közötti szerelmi viszony, mely oly rikító színekkel van festve, hogy valószínűleg rögtön szembe tűnik, különben is ezen epizód történetre semmi szükség nincs. A darab nyelvezetre népes és magyaros, nem mondhatjuk ezt a darabban előforduló dalok zenejéről, mely dalok egyáltalában nem népdalok. Csupán a Lőrincz szekálló dalát fogadták tetszéssel a közönség. Mindent összevéve, a darab se nem jobb, se nem rosszabb a mai, chablonszerű népszínműveknél s nálunk elég tisztességes sikert aratott s még egy párszor elő lehet adni. — A szereplők többnyire jól játszottak, különösen ki kell azonban emelnünk Ellinger Ilonát, Hadait, Lászlót (Judit asszony), Vredeszt (Sánta Molnár István), Rónaszékit (Lőrincz), Hegesit, Puspókit (Domokos), a folyton haladó Boguárt (Czifra Bódi), Molnár Lászlót és Mátrai Józsefet (K. B.).

Tegnap este bevonultak a „Nebántsvirág” búbjós dallamai és — díszosságai, ezek megfelelő durvasággal és sikamlóssággal interpretálva. A mult hó 11-én négy napra el-távozt s csaknem háromhet mulva visszatért primadonnán V. Margó Czélián némi bágyadság, hangján itt-ott fátyolozottság volt észlelhető, de azért ma is tisztességes vidéki sikerrel játszott és énekel, bár oly részletek — mint az, hogy a különben igen primitív hárfá-surrogatumot nem pengette, de vakarta, mintha ennek hurjai bőrbajban szvenvedtek volna — még mindig bántólag hatnak. A husvet hetfő és a „Nebántsvirág” azonban, a bérletszűnet dacára is szép számu közönséget vonzottak, a melynek soraiból sürű taps és lelkes oja kiáltások fogadták a kedvelt énekesnőt, a ki tehát látható, hogy valjon az úres nézőterek előtt lefolyt vendégszerelés fölérte azzal a kárral, kedvetlenséggel a melyet V. Margó Czélián a hete-ig primadonna nélkül hagyott direktornak, bucsúzó és jutalmazott pályatársának és két szymphoniai hang verseny alkalmával felülített s oly halás színházlátogató tisztikarnak okozott? Az enekkaron meglátszott a nyári megítézés hatása. Loriot örmestert Boguárt vette át Dobó után. A frivol kuplek tünetésszerű megismétlést a jó izlésű publikum (pályolyokban, támlásszékeken és álló helyeken) erőteljes püsszegéssel akadályozta meg.

A színházi hírek arra lévén rendeltetve, hogy megzáfaltassanak, most is kitűnik, hogy az új szerződött tag, Pechy Kálmán nem a „Jó Fülöp”-ben lép fel először, hanem ma, a „Váljunk el” Adhemarjában. Legközelebbi fölléptei lesznek „Jó Fülöp” czimszerepe, Mercutio „Romeo és Juliá”-ban sat. A nemzeti színház tagjai közül Ujházi Ede is később vendégszerel, a mennyiben előbb Mihályfi Károly lép fel kétszer; jövő pénteken „Romeo és Juliá”-ban, azután a „Vas ember”-ben. Az Ujházi Ede darabjai lesznek: „Constantin abbe”, „Stilton Tamás” (tehát a nemzeti színház legújabb darabjai) és valószínűleg a „Zalameai bíró”. Az igazgató dicséretre válik tehát, hogy a saison hátralevő részében még annyi jeles új darabot kapunk, mint a „Jó Fülöp”, „Stilton Tamás”, „Constantin abbe” sat. — Lesznek még ezen kívül nagyon érdekes vendégszerelések, a melyekről annak idejében értesítjük olvasóinkat. — Hadai Sándor második jutalomjátéka holnap lesz az „Angyal Bándi” czimszerepében. A derek népszínmű-énekes már feligmeddig debreczeni czi visnek tekinthető, a mennyiben Hymen rószalánczi néhány hét mulva egészen ide fűzendik. Már csak azért is.

Apr. 5. „Suhancz.” *) Apr. 6. „Romeo és Juliá.” Mihályfi Károly első föllépte. Apr. 7. „Vas ember”, Mihályfi Károly második föllépte. Apr. 8. „Sárga csikó”, Csige Lajos vendégjátéka. Apr. 9. „Bocaccio”, Kopácsi Juliá első föllépte, mint Fiametta. Apr. 10. „Falusiak”, Kaczér Nina első föllépte. Apr. 11. „Zalameai bíró”, Ujházi Ede 1. vendégjátéka. Apr. 12. „Stilton Tamás”, Ujházi Ede 2. föllépte. Apr. 13. „Constantin abbe”, Ujházi Ede 3. föllépte.

Az árviz. Hajdu Nánásról írják a „B. H.”-nak márcz. 30-iki kelettel: „Most *) Mit öder öhne. Szerk. 380

már tisztán látjuk a helyzetét. A veszedelmet nem gátszakadás, annál kevésbé gátatvágás okozta. Az új-szövegnek erre vonatkozó hírei éppen nem hitelesek. Dadánál és Löknel a Tisza a természetes, legmagasabb partot hágta meg és úgy zudult az egész vidékre. Ott a part magassága miatt fölölegesen tartották a feltöltést. Eppen ez mutatja a Tisza rendkívüli áradását, a melyre nem emlékeznek. Különbem nem kellett valami nagy profétai lélek ennek a megjövendölésére a teli nagy hófergeteg után. Azért csudálatos azoknak a könnyelműségére, a kiket a gondoskodás illet, hogy öbte tett kezekkel, készületlenül vártak a tavaszi áradást, a mely annyi embert koldusbotra juttatott. — Tiszai-Lökneljé-ssen elpusztult. Dada hirtelen összehányt sáncok mögött kétségbeesetten küzdök. Bud-Szentmihály határa nagyobbrészt elöntve, a mi felhatárunk természetének vége. — Tanyaházaink az árvízteret aighanem mind összeomlanak. A kinn levő vetőmagok, takarmányt elvitte a víz. A mit még meg lehet menteni, tulajdon szállítását ki a zubogó hullámok közül. Határunkra hetőn hajnában nyomult az áradat. Délfelé már csillagot a hullámoktól a Horgoló és a Viczkos. Az ugynevezett külső rét kedden már tele volt vízzel, utána jött a belső rét, a külső nyomás egy része. A nagy vízterengéskor csak a partosabb helyek szárazak. A szennyis hullámok most a bőszőrmenyi határ fele tartanak. — Ma már nyugodtabbak volnának. Apadás mutatkozik. A vész-bizottság serényen működik. — Berencsy Gyula felügyelete alatt elkészült a gát a Füzéren, a Sároséren Möriz Pál ügyelt fel. A Süldőseőren volt a legnagyobb munka felogni az áradatot. Így aztán remélhető, hogy legalább a városba nem jön a víz. De előttünk a rém: a nagy hegyek hóolvadása. Mi lesz akkor, ha már most a töltéseken át önt el bennünket a Tisza?!

A legújabb táviratok a következők: Ferenczy Elek szolgabíró márcz. 31-én táviratozza Csegerőt: „Kár volt elrendelni a katonaságot. Erzem hiányt. Fűredre, Pogárra most érkeztek, en pedig a nélkül vagyok e hosszú vonalon. Apadás nagyon csekély töltés-csuszásokkal küzdünk. A szalonna árat és fuvarját tudatni kerem, hogy értékesíthessem. Dadai viznek meg nincsen nyoma. — Gyurkovics mernök Nagy-Varadrol a következő táviratot intézte apr. 1-én megyénk alispánhoz: „Baross miniszter a hortobágy és makodi töltések hajdu megyei részének védesere utasított, kerem meltoztassék erről a nádudvari őrszolgabírórt értesíteni.”

Csegerőli apr. 1-én a következő táviratot küldte Ferenczy szolgabíró: „Gátjaink meglehetősen aljak. A szivargásokat folyton javítjuk, ezzel nappal örökűdünk. Ha rendkívüli nem jön közbe, ez a két közseg szabadul. A Tisza reggel óta 3 centimétert apadt, a Selypes pedig 3 centimétert aradt. Ha lehet, reggel elfutok a Hortobágyhoz, hova megerkezett az ar.” — Apr. 2-án pedig a következő táviratot küldte: „A Tisza reggel óta egy centimétert apadt. Most jövök a kis Hortobágytól, szeduletem sebességgel rohan az ar. Ha a gyorsintezkedés nem történik, a vízviszi a hidat. En előlegesen 40 embert s 5 igat kirendeltem és ideiglenesen elfogott utasokkal a legszükségesebbet megtettem. Kerem a királyi mernőket, vagy helyettesek kiküldeni, a Jukán már terjed a Selypesen a víz.” — Ennek következtében a kir. mernők a Hortobágyra kiküldetett. A püspök-ladányiak pontonokat és katonákat kértek a város védelmére. H. Bőszőrmenyből pedig 4 csolnakot kettek. — A Hortobágy víze rohamosan árad, — az utolsó 24 óra alatt 80 centiméterrel emelkedett a víz, mely több helyen ki is csapott medréből.

A bakancs elgúija. Röviden és száraz stílusban jelentik hivatalos részről: „A gyalogság által viselt bakancsok készítését ez év elejétől fogva beszüntették, mert kiderült, hogy a lábat igen megkínözza és ha megakad, nehezen lehet fel és lehozni. A mostan meglevő bakancs-készletet meg elhasználják, de újakat nem csináltatnak többé. Utóbbi időben más fajta cipőkkel tettek próbát néhány ezredben és a próbák arra az eredményre vezettek, hogy legjobbaknak bizonyultak azok a különösen e czelra preparált fenderszövetből készült cipők, melyek lábnyomást nem okoznak és e mellett a vizet sem bocsátják át. A cipő könnyű és hamarosan lehet megtisztítani. Ezeket a cipőket arra az esetre, ha benőznák a hadseregbe, csak gamasokkal viselnek katonáink. Egyik hátrányuk volna, hogy a parádés viselethez nem illenek. A további próbákkal a cipők tartósságát akarják kipróbálni és ha ezek is fedező eredményre vezetnek, könnyen meglehe, hogy a szoban forgó cipőt behozzák a hadseregbe.” — E néhány mondatban az van kifejezve, hogy a magyar katona büszkeségének, a bakancsok halálos ítélete már alá van írva. Még néhány év s volt — nincs többé! Nem lehet többé vele feszíteni, nem lenet a fenyésre „kipuczovalt”-tól elvakítani, meghódítani a dezshölgyek szívet! Vege a „gagos” járasnak, megszűnik a ruganyos lábikrák dicső-ége mert a gamasni műderre nem alkalmas. Kenderszövetű cipő lép helyébe — ah, mive lettel ba kaelet poezise! Hátha még a legújabb rendeletről értesülnek, a mely szerint nonvédnek, huszárnak, bakának egyrúrt meg kell ismerkedni még azzal a tó t lábtűvel is, a melynek neve — tocskor! mert „bzony, a mint a „K. Lapok”-ból értesülünk, a honvédelmi miniszter elrendelte, hogy minden egyes honvédszázalójnál negyven pár bocskor tartassék

készletben a raktárban és pedig olyan szerkezetűnek, a minők ama vidéken használatban vannak, melyből az illető zászlóalj unjonzoztatik. E lábbeliek az a rendeltetés, hogy táborozások alkalmával olyan emberek viseljék, kiknek lábai nincsenek a bakancshoz szokva s gyakori lábtörésekben szenvednek. A közös hadseregél szintén fognak bocskorokat készletben tartani ily használatra, ott azonban csak egyetlen fajtat, ugy, hogy az a ki más fajtát szokott viselni, ha láta feltörök és bakancs helyett bocskort kap, tulajdonképen csak vederből csöbörbe jut.

Kinevezés. Hrehuss Viktor debreczeni kir. törvényszéki jegyző, albiróvá nevezetett ki a h.-szoboszlói járásbírószághoz. A megérdemelt előléptetéshez gratulálunk!

Egyházmegyei közgyűlés. A debreczeni ev. ref. egyházmegye április hó 10-én tartja tavaszi közgyűlését szokott helyen. Debrecezen. Előző nap délutánján előértekezlet fog tartatni.

Szorgalmás hivatal. A helybeli kir. járásbírósnál jelenleg egyteleny restánzia sincs! Jo lesz azonban ezzel el nem dicselkedni, mert könnyen megtörténhetik, hogy ha az igazságügyminiszter megtudja ezt, azzal jutalmazza a szorgalmat, hogy csökken a tenni fogja a letszámot, leven ma a „taka rekosság” a jelszó!

Protestáns irodalmi társaság. A tiszántúli ev. ref. egyházkerületben a Magyar Prot. Tud. Irod. Társaság tagjaiul jelentkeztek kimutatása. (Folytatás) Debreczenből: Egy névtelenül maradt kívánó világi ur at. 100 frt. Nagy Ferencz ügyvéd, debreczeni egyházmegyei tanácsbíró 6 frt. A debreczeni főiskolából: Tóth Sámuel rt. 6 frt. — (Balogh Ferencz korábban már Budapestent jelentkezett, mint rt. 6 frt.) Joó István rt. 6 frt. Csiky Lajos rt. 6 frt. Török József pt. 3 frt. Thot Ferencz pt. 3 frt. Liszka Nándor pt. 3 frt. Dr. Kovács Sándor pt. 3 frt. Sinka Sándor pt. 3 frt. — A debreczeni egyházmegyében eső nagyarábi egyházközségből: A n.-rábei ev. ref. egyház rt. 6 frt. Tóth Ferencz (míg hivataloskodik) rt. 6 frt. N-Rabé közöge st. 5 frt. Bódy Zsigmond st. 2 frt. Mészáros Lajos st. 1 frt. Egyes egyháztagok apróbb adományából összegyűlt (mint n.-rábei segélyező tagoktól) 14 frt 70 kr. Ugy a n.-rábei egyház, valamint az ajánlatot tevők is csak tisztán protestáns irodalmi Társulatra hajlandok mind most, mind jövőbenben áldozni s nem ohajtanak semmi közönségbe lépni bármi néven nevezendő szektával, mely egyházunkra erjesztő hatást gyakorolhatna. Eddigi kimutatások szerint van már a Társulataknak egyházkerületünkben 6 pártfogó (4500 frt.), 46 alapító (190—100 frt.), 61 rendes (5 évre 6—6 frt.), 56 partoló (3 évre 3—3 frt) és 48 segélyező tagja. — Ezen utóbbiak közül egy, egye eletedejere evi 1 frtot ajánlott föl, egy nem nevezte meg az általa adandó segélyösszeget, 46 pedig egyszerűsmindekorra 251 frt 70 krt ajánlott föl a kitűzött czelra.

Dalargy. A „Debreczeni dalegyet” a nagyérdemű közönség kitüntetés s megtisztelő partolását tőle telhetoleg kiérdemelti ohajtván, közkezevetségnek orvendó dalestelyeit minden hoban megtartani határozta el. A dalművés teren eiert műveszi készültseget nagyobb szabasu hangversenyen is bemutatni ohajlja. Ez ebben országos nagy köruti kirandulás rendez hazánk természetü szépségeiben gazdag vidékeire s egyáltalán minden igyekedneit oda törekszik hami, hogy a partoló közönségnek művelzetet s keilemes szórakozást szerezzen. A f. evben aláíratkozó partoló tagok az aláírás napjától 1889 év július hó 1 ig elvezethetik a szokasos előnyös jogukat. Városunk eme szeg intézménye a nagyérdemű közönség tömeges partolásába a legmelegbben ajánlatik. Aláírásokat az alant írt urak elfogadnak: Márk Endre ügyvéd, Harmath Gergely realiskolai tanár, Varga Imre rostas, Dr. Medgyaszay Dező városi aljegyző, Torday Gábor ügyvéd, Tikos József kölc. seg. egylet könyvelő, Szilágyi Imre kateszteri helysz. hiv. Lovász Janos nagy takar. pénzt. hiv. Donogán István Kunecz czög képv. Balogh Geza francia magyar bizt. int. hiv. Boross Lajos var. hiv. Regeczy V. Phóux bizt. int. hiv. Krasznai Ferencz var. hiv. Cziffer Nándor „István” gőzmalma hiv. Szendrői Sándor zongora hangoló, Tóth Imre lakatos, Pápay Janos rom kath. tanár. Kovács Endre piarista és Batori Imre könyvkötő urak.

Halalozas. Papp István városi tisztviselőt szomorú csapás erte: Etelka nevé, 3 hetes kis leányát elragadta a halál. Szombaton temeték el nagy részvet mellett Béke a kis halott porrára!

Helyreigazítás. Szombati lapunkban a kinevezések rovatában közöltük volt, hogy Császy Gyula h.-szoboszlói kir. járásbírósi jegyző ugyanoda albiróvá lett kinevezve. E hir minden alapot nélkülöz, mert ezen állomást más egyen nyerte el. (A hirt szavahihető forrásból: Vadon Sándor ügyvéd s lapszerkesztő urtól kaptuk. Szerk.)

Isqatlanok forgalma a debreczeni kir. örvényszék telekkönyvi osztályánál 1888. márcz. 24—30-ig. Bancsi József és neje Vargyas Zsuzsanna veszik Bogdán Miklós és neje Nádásdi Julianna homok kerti szőlője tele részét 260 frtért. Somogyi János és neje Tóth Julianna veszik Kálmán András és társai bánki 3 bogjás kaszállóját 1000 frtért. Somogyi János és neje Tóth Julianna veszik özv. Somogyi Mihályné Némethi Sára kaszállóját 300 frtért. Martonfi Imre és neje Erdői Julianna háztelke egy részét 250 frtért.

Révész János és neje Bokor Zsuzsanna veszik Lókodi Sándor és neje Szilágyi Zsuzsanna njosztásu szántó földét 285 frtért. — Csontos Péter és neje Kovács Zsuzsanna veszik Kovács Péter és neje Nagy Zsuzsanna öndődi földét és halapi 2 bogjás kaszállóját átruházás czimen 400—400 frt. értékben.

A debreczeni termény és aruraktárak 1888. márczius havi forgalmi kimutatása. — Készlet márczius 1-én 35567 m. mázsa 213310 frt biztosítási értékben, beraktározott márcz. hóban 1793 m. mázsa 14070 frt biztosítási értékben 37360 m. mázsa 227380 frt bizt. értékben kiraktározottat márcziusban 6760 m. mázsa 44740 frt biztosítási értékben, készlet április 1-én 30600 m. mázsa 182640 frt biztosítási értékben.

Köszönetnyilvánítás. Alólírottak van szerencsém köztudomásra juttatni, miszerint utóbbi közlésem óta következő nagybcsű ajándékozások kötetek az „iparos-kör” könyvtára részére: ugyintúl: Fábrián L. Mór iparoskörti titkár urtól 37 db. különböző című érdekes tartalmú könyv. — V. E. t. é. i. István nyugalmazott városi állat-orvos urtól — ki már máskor is jelét adta körünk iránt érzett jó indulatának — most újlag a következő című könyveket volt szives adományozni: „Szegény Gazdagok” (Jókaitól) 1 kötet. „Egy magyar nábob” (Jókaitól) 1 kötet. „Török világ Magyarországon” (Jókaitól) 1 kötet. „Szentimay Ilona” (Gáltyól) 1 kötet. „Bretagnei nemes” (Dumastól) 1 kötet. „Rinaldó-Rinaldini” 1 kötet — és két db. németnyelvűt — mindezeket kemény kötésben. — Kiss Sándor urtól: „A mit a fecske dalol.” 1 kötet. — Lókodi Ferencz urtól: „Olaf, a parti rabló.” 36 füzet. — N. N. kisasszonytól: „Vasárnapi újság” 1878. ápril.—decz., 1884. jan.—jun. számai. „Fekete délnő.” 2 kötet és 19 füzet. „Csodálatos de való.” 1 kötet. „Tanulók közlönye” 1869—70. „Külföldi népdalok” 1 füzet. — Ács Nagy Ferencz urtól: „Párisi házasság” 2 kötet. Mely nagybcsű adományozásokért fogadják a megnevezettek, körünk nevében nyilvánított leghálásabb köszönetnyilvánítást. — Debreczen, 1888. márcz. 30. Erdélyi István, könyvtárnok.

Sok évi megfigyelés. — Emésztési gyengeségeknek és étvágyhiánynál, általában minden gyomorbanjál, a valódi „Moll seidlitz porok” bizonyultak legkeresettebbeknek a többi szerek fölött, mint gyomor erőstök és vértisztítók. Egy doboz ára 1 frt. — Széküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyserzés és cs. kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. — A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye kérendő az 6 gyári jelvényével és aláírásával.

Debr. Színház. Holnap, szerdán, 1888. ápril 4-én, HADAY SÁNDOR jutalomjátékául: ANGYAL BANDI, a puszták királya. Eredeti népsz. dalokkal. Irta: Felki M. Felelős szerkesztő Gaspár Imre Kúti Imre

Megérkeztek a legújabb divatu tiszta gyapjuból készült tavaszi és nyári „BRASSÓI” gyapjuszövetek, melyek finomság és tartósság tekintetében minden más kül- és bel-földi gyártmányt felülmulnak. A n. é. közönség minél tömegesebb látogatását kéri BIEDERMANN E. és FIA, a „Brassói” posztgyáraknak kizárólagoz elárúsítóit. Hol egyszersmind miként a mult évben, ugy ez idő szerint is a raktáron levő külföldi gyapjuszövetek tetemezen leszállított árak mellett árusítatnak el, ugy, hogy már 2 frt 90 krtért egy egész öltönynek való brünni tiszta gyapjuszövet kapható.

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi gyógyítás.
Nyári gyógyítás.
Őszi gyógyítás.
Téli gyógyítás.

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-jegy egy sas és MOLL A. sokszorosított czéje látható.

Gyors gyógyhatás makacs *gyomor- és altestbajok, gyomorgörccs, nyálk, gyomorégés, májbajok, vértelenség, aranyér és a legkülönösebb női betegségeknél. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.*

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében. **MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.**

Szétküldés naponta utánvét mellett. 2 doboznál kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.
 Új foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer a mindenkori és szívvelyes „Isten fiaseo meg”-et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és söt könnyűvé teszik.
 Tisztelettel
 Steinko Ján. F. lelkész Honnetschlag-ban.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ES SÓ

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A. védjegyet és aláírását viseli.

Bedörzsölésül sikeres használati közzvény, csusz, mindenemű testfájdalmak és bémulással; *borogatás alakjában minden sérelem és sebnél, daganatok gyuladásoknál. Belsőleg vízzel vegyítve hirtelen roszullét, hányás, kolika és hasmenésnél.*

Egy üveg ára használati utasítással 80 kr. o. é.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében. **MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.**

Szétküldés naponta utánvéttel. Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.
 Kétféle Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál.
 Mély tisztelettel
 Hornof, lelkész Micholup-ban

Raktárak Debreczenben: Gölt Nándor, Dr. Rotschnek V. Emil, Tamásy Károly gyógyszerüzében, Gerébi Fülöp és Szepeszy Antal kereskedőknél.

ARANKA magmentes,

hivatalosan megvizsgált, valódi provençei, továbbá **kunsági lucerna**, veres-virágú **lóhere**, valódi oberndorfi sárga kerek, tojas alakú nagy sárga buczok, takarmány répa, angol perje, finom apró pázsit fűmag, egyéb gazdasági zöldség és **virág-magok** a legjobb minőségben jutányos árak mellett kaphatók

GASZNER KÁROLY

fűszer- és mag-túletében
 Debreczenben, Czegléd-utca.

1053
1888.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nánási kir. bíróság mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Frieder Markus végrehajthatónak Vad Antal végrehajtást szenvedő elleni 139 frt—kr. tőkekövetelés és járulécai iránti végrehajtási ügyében, a kir. törvényszék (a nánási kir. járásbíró) területén lévő, Nánáson fekvő, a nánási 5324. tjkv. 3670, 1781/a tjkv. 1869 hrsz., az 1788 tjkv. 1878 hrsz. és a vidi 722 tjkv. 726 hrsz. ingatlanokra az árverést 693 frt kiban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1888. évi április hó 27-ik napján d. e. 8 órakor a bíróság hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagy készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nánás 1888. évi márczius hó 20. napján.

A nánási kir. j. bíróság mint telek-könyvi hatóság.

Sebestyén,
kir. aljárásbíró.

GYÜMÖLCSFÁK

a kir. gazdasági tanintézetnél kitünő növésű és jó gyökerű gyümölcsfák eladók. Megrendelések levélben, vagy szóval a tanintézet igazgatóságánál a városban tehetők, honnan kívánatra árjegyzék küldetik.

Biztos és teljes gyógyítása

az elgyöngyült férfiférnek minden belső vagy külsőleges alkalmassága nélkül a nemzetközi szabadsalommal védett Dr. Borsodi Ferenz-féle

ELEKTROMETALLÓ-MECHANIKUS KÉSZÜLÉKEK!

Ezen készülék, mely a jelenkor egyik legbecesebb és leghasznosabb találmánya, nemcsak hogy a tehetetlenséget bármely belső vagy külső gyógyszer alkalmazása nélkül teljesen és aránylag rövid idő alatt meggyógyítja, hanem armból berendezésénél fogva a működni megcsúszott idegeket és izmokat helyettesíti, és ezáltal teljesen természetes tehettséget képes alkotni.

A készülék következő nevezetes előnyökkel bír:

1. Mindenki képes a használati utasítás egyszerű olvasása után ezt minden segítség nélkül egyedül alkalmazni.
2. Ez akként van szerkesztve, hogy alkalmazását még egy második személy sem veheti észre.
3. Használatához külső vagy belső gyógyszer sem szükséges, tehát az egészségre teljesen ártalmatlan.
4. A tehetetlenséget már az első napon tehetőségre változtatja.
5. Gyógyít minden még oly nagymérvű fertőzöttséget is aránylag rövid idő alatt teljesen.

Raktár:
FISCHER P. és TÁRSÁ-nál
 Budapest, Hatvani-utca 16.
 Árak 30 frt, 40 frt, 55 frt. — Levélbeli megrendelések az összeg beklüde vagy utánvét mellett fogantatottatnak.

Magyar iparizik
 LENCK-KÁVE
 LENCK-KÁVÉ,
 mely kelleme illato s szint ad
 a kávénak.
 A t. elkészítő urak fiziko nékijü
 győzdhetnek meg a Lenck-kávé
 kitünőségét, a mennyiben Lenck
 S. soproni pótkávégyára levezet-
 sápon kifejlesztett kivánágra mint-
 kárton nyolc és bőrmint-
 kúld. Debreczenben a gyár képvé-
 lője: Münch Gusztáv ur.

KÖNYV- és KÖNYOMDAI-MUNKÁK FELVÁLLALTATNAK.

KUTASI IMRE

KÖNYV- és KÖNYOMDÁJA

Debreczenben, Főpiacz. Sz. Nagy Károly ház.
 Ajánlja magát mindentéle

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKÁK

gyors és pontos elkészítésére;

elvállal; tankönyveket, hirlapokat és folyóiratokat minden nyelven,
 ét- bor- és árlapokat; díszműveket
 arany- ezüst és színnyomatban; a törvénykezéshez megkívántató

* ROVATOZOTT IVEKET; *

díszes egybekelési- és látogató-jegyeket.

Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hiba nélkül, a legjutányosabb árban eszközöltetnek.

A papir gyári árban számittatik.

HIRDETÉSEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN” cz. hirlapban legolcsóbban számítva közlések.

KUTASI IMRE könyv- és könyomda tulajdonos.

DEBRECZENBEN, Főpiacz SZ. NAGY KÁROLY ház.

Debreczen, 1888. Nyomatott KUTASI IMRE könyvnyomdájában

1888. X

Előzetes ár
 Helyben és postán
 Egy évre
 Fél évre
 Negyed évre

Egyes szám

A lap szellemi részét
 és közlőanyagát Nagy
 utca, 1564. szám, Dr.
 haz, — a szerkesztés
 meutve küldendő

Előzetes hely
 TELEGI K. LAJOS
 CSÁTHY KÁROLY
 keretében és a ki-
 talban KUTASI IMRE
 nyomdájában a postai
 utján.

Az O

A románok
 zik országukat a
 van ebben az eln
 ság. A románok
 szabadságot élvez
 lan náluk a gyűl
 ság, ez a két fő
 élet akadálytalan

Egészen enne
 ján áll Károly ro
 a legparányibb ki
 rakjon népének sz
 ebben igen becses
 arra nézve, hogy
 tes, jó szövetség
 európai államokna
 oroszoknak karjai
 nép egésze még
 Sok küzdelme
 román minisztereln
 mondott Bratiano
 latos, hogy oly h
 mányon tartotta a
 marának tulnyom
 harmad többsége
 Bratiano az
 után a legnagyobb
 zik, sőt még az e
 meg, hogy benne
 sebben az a roma
 oly nehéz küzdelm
 fejedelemségek kus
 lataival, a régi be
 val és a gondosko
 És Bratiano
 királysága emelte
 pai államok kereté
 a melyben alkotm
 számolni.

Csak természetes
 megokasodtak a r
 lenéségei. — Különös
 az oroszbarát irany
 Ebben a taborban
 csatani Bratianoak
 tika nem azon párt
 tézetet, mely ösöd
 ban élt az oroszok
 Mindent elköve
 megbuktassa a min
 Bratiano Demeter és
 ellenzék belattak, h
 zókkal nem rendithe
 nosnak parlamenti p
 kísérleteket személy
 Ha már közelebe ne
 elnöknek, sorba vet
 megbuktatták a had
 Annnyira ment
 keseredettsége, ho
 mint a sajtó is tárgy
 dását nyújtotta át
 az ellenzék magat
 mely a folytonos
 akadályozza, sőt le
 fontosabb parlament
 dását. — Ezt a lem
 fogadta el a király.
 leteket tettek uj
 és közreműködött e
 len lehetséges utódj
 is, de végre is k
 nyult az új kormán
 kellett térni Brat
 nökség mellett még
 viselte.

Szörnyű dühbe
 ellenzék, különöse
 detleneket, kik a
 magukra nézve elő
 hitték, hogy a hiva
 nak majd az öllükbe
 Aztán volt, aki
 gulatát kihasználni
 resti orosz főkonzul
 a Mephistó szerepét
 Mert ő az, ki kezéib